

Uz prvu godinu Hrvatske u Europskoj uniji

OD UCPTÉ-a DO ENTŚO-E-a

■ Niko MANDIĆ, dipl. ing.

Uz sva dosadašnja društvena, gospodarska, vojna i politička ujedinjavanja i udruživanja na europskoj razini, važnu ulogu u suvremenoj europskoj povijesti svakako imaju i ona na energetskej razini.

Europska unija je jedinstvena međuvladina i nadnacionalna zajednica europskih zemalja. Nastala je kao rezultat procesa suradnje i integracije koji je započeo još davne 1951. godine. No, još je nekoliko godina ranije, točnije 1946, britanski državnik Winston CHURCHILL predložio stvaranje Sjedinjenih Država Europe. Danas se početak udruživanja europskih zemalja ponajprije veže uz osnivanje Europske zajednice za ugljen i čelik (ECSC) koja je formalno uspostavljena Pariškim ugovorom iz 1951. godine, a u njezin je sastav ušlo šest zemalja: Belgija, Francuska, Italija, Luksemburg, Nizozemska i Njemačka. Nježno je osnivanje predložio tadašnji francuski ministar vanjskih poslova Robert SCHUMANN u svibnju 1950. godine. Osnovna ideja pri tome je, uz sve ostalo, bila ujedinjavanje radi sprječavanja sukobljavanja Francuske i Njemačke na području gospodarstva (a potom i šire!), dok je kao konačan cilj postavljeno ostvarivanje europske federacije. U tome se mogu prepoznati temelji današnjeg EU-a.

Rimskim ugovorom iz 1957. osnovane su Europska ekonomska zajednica (EEZ) i Europska zajednica za atomsku energiju (EURATOM), a Briselskim ugovorom iz 1965. sve tri europske zajednice (ECSC, EEZ i EURATOM) objedinjuju se u jedinstvenu organizaciju koja će u tom obliku, kao EEZ, potrajati do 1993. godine. Te godine Maastritskim ugovorom EEZ postaje Europska zajednica, današnji EU. Zajednička europska valuta euro uvedena je 2002. godine, a Zajednica se nastavlja širiti. Tako je petim proširenjem, u razdoblju 2004. - 2007. u EU primljeno čak 12 novih

članica, uglavnom zemalja Srednje i Jugoistočne Europe, a 1. srpnja 2013. godine punopravnom članicom je postala i Hrvatska.

Istodobno s tim procesima, došlo je i do europskog objedinjavanja na (elektro)energetskoj razini.

Proizvodnja i prijenos električne energije u Europi

Unija za koordinaciju proizvodnje i prijenosa električne energije (UCPTE) utemeljena je 1951. godine, a osnovali su je predstavnici osam zemalja: Austrije, Belgije, Francuske, Italije, Luksemburga, Nizozemske, Njemačke i Švicarske. Zapravo, nastanak UCPTÉ-a izravno je povezan za začetke postojanja današnjeg EU-a. Pri tome su se u početnom razdoblju postojanja UCPTÉ-a u jednoj sinkronoj zoni našli i proizvođači električne energije (odatle i 'P' u kratici) i elektroprijenosne tvrtke.

Potpisivanjem međunarodnih sporazuma 1974. godine te fizičkim povezivanjem dalekovodima prema Italiji i kasnije Austriji, SFR Jugoslavija (a time i današnja Hrvatska) postaje članica UCPTÉ-a.

Dotadašnja orijentacija UCPTÉ-a mijenja se 1999. godine, kada nastaje Unija za koordinaciju prijenosa električne energije (UCTE), koja okuplja europske operatore elektroprijenosnih sustava. Taj je proces, za sada, zaključen 1. srpnja 2009. godine kada je s radom počela Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E).

Dva posebna događaja

U proteklom razdoblju, od nastanka UCPTÉ-a 1951. godine do danas, mogu se izdvojiti dva posebna događaja. Oba ta događaja utjecala su na promjenu topologije zona. Prvi događaj je bilo cijepanje sinkrone zone 'Zapad' na dva dijela i njezino ponovno spajanje nakon ratnih zbivanja na području bivše Jugoslavije. Drugi događaj je bilo

**CIJELI ČLANAK
PROČITAJTE U TISKANOM
IZDANJU ČASOPISA**